

یاری رسانند تا کشور خویش را از فروغلتیدن در دستار شوروی حفظ کنند. اگر مصدق بر مسند قدرت باقی بماند، فروپاشی اقتصادی ایران؛ امری سلّم است و چون مصدق اجازه نفوذ گسترده‌ای را به کمونیستها داده، در پی این فروپاشی، آنان بر کشور چیره خواهند شد.

(ب) هر دو دولت احساس می‌کنند که استمرار حکومت خاندان پهلوی، بهترین سنگر در راه حفظ اقتدار ملی است.

(ج) تا زمانی که مصدق بر مسند قدرت است، ایران هیچگونه کمک مالی جدیدی از ایالات متحده دریافت نخواهد کرد و در واقع شاید کمکهائی فعلی هم کاهش یابند.

(د) مصدق باید برود.

(ه) جایگزین او از طریق همان نیروهایی که او را به قدرت می‌رسانند، مورد پشتیبانی چشمگیری قرار خواهد گرفت.

(و) موافقت‌نامه‌ای فایده قبول در مورد نفت پیشنهاد خواهد شد، اما قصدی مبنی بر ستاب بخشیدن به این قضیه و یا تحمیل آن بر ایران در کار نیست. بخش دوم در برگیرنده مطالب زیر است:

(الف) شاه که اکنون کانون اصلی نیروهای مخالف مصدق است، در آینده نیز به گونه‌ای گریز ناپذیر، دارای همین نقش خواهد بود.

(ب) اگر شاه نتواند با این نیروها همراهی کند، تنها مسؤل فروپاشی کشور و از دست رفتن استقلال آن خواهد بود.

(ج) اگر شاه نتواند با این نیروها همراهی کند، عمر خاندانش به پایان خواهد رسید. با وجود برداشتهای نادرست پیشین شاه، ایالات متحده و بریتانیا او را حمایت کرده و می‌کنند. ولی اگر شاه موفق نشود، این پشتیبانی به پایان خواهد رسید. نماینده یاد شده، پیامدهای آن را مطرح خواهد کرد.

(د) شاه اظهار داشته که زاهدی در مقام جایگزین مصدق، مورد قبول او است.

گذشته از این، وی درخواست کرده است که کمکهای مالی ایالات متحده و بریتانیا برای زاهدی، می‌بایست به نام او [شاه] پرداخت شود.

(۸) ایالات متحده و بریتانیا کاملاً با این نکته موافقت که زاهدی تنها نامزد کارآمد برای جایگزینی مصدق است. زاهدی آماده خواهد بود تا در آینده‌ای نزدیک مسؤلیت را بپذیرد و برای موفقیت او، ایالات متحده و بریتانیا از دادن هرگونه کمک، کوتاهی نخواهند کرد. شاه کاملاً از برنامه‌های زاهدی آگاه است و حداقل کمک از او درخواست خواهد شد. بی‌درنگ پس از دیدار نماینده ایالات متحده با شاه، رهبر گروه بریتانیایی نیز، برای تقویت و استحکام بخشیدن به گفته‌های بالا، دیدار مشابهی انجام خواهد داد.

۳. مرحله سوم:

انجام این مرحله، مسؤلیت منحصر به فرد شاهدخت اشرف خواهد بود بی‌درنگ به دنبال دیدارهای مزبور و در حالی که شاه هنوز تحت تأثیر آنهاست، شاهدخت اشرف، امضای سند را از او خواهد گرفت. سند نخست، تاریخ‌دار و دو فقره دیگر بدون تاریخند. این سه سند از این قرارند: (الف) یک نامه سرگشاده که از افسران وفادار می‌خواهد تا با آورنده آن در هر موردی که او احساس می‌کند برای برقراری دیگر بناره شکوه ارتش، بازگرداندن احترام ایشان و برای نشان دادن وفاداری خویش به شاه و کشور لازم است، همکاری نمایند.

(ب) یک فرمان شاهانه که زاهدی را به ریاست ستاد ارتش می‌گذارد

(ج) یک فرمان شاهانه که از همه درجات و مقامات ارتش می‌خواهد تا صادقانه از دستورهای رییس ستاد که شاه او را به کار گمارده، پیروی نمایند.

این اسناد بی‌درنگ از کاخ سلطنتی بیرون برده خواهند شد. سند نخست

می‌بایست به زاهدی رسانده شود و دو فقره سند دیگر را پانگاه ایالات متحده باید برای روز مبدا نگاه دارد.

به دنبال درخواست این اسناد از شاه، او برای مدتی مسکن است شادمان باشد. اما دیر یا زود به فکر خواهد افتاد و دچار تردید خواهد شد و در این زمان او باید برای رفتن به نوعی سفر، از پایتخت بیرون برده شود. ترجیحاً او به دیدار مرقد [امام رضا(ع)] به سنهد خواهد رفت. شاه تا زمانی که زاهدی زمام امور را به دست گیرد، در آن جا می‌ماند و تنها برای تأیید رسمی نخست‌وزیر جدید به پایتخت باز خواهد گشت.

ج. توافق با زاهدی

ارتباط‌های پیوسته کارکنان آمریکایی و نمایندگان بریتانیا با زاهدی یا نماینده‌اش، به روشن شدن روزافزون تصویر طرح‌های آزمایشی او و همچنین مشخص شدن بیشتر عناصری که او از آنان توقع هواداری دارد، کمک کرده است. این مطالب و گزارش‌های اطلاعاتی مربوطه، برای آماده‌سازی بندهای بعدی که تحت عنوان «سازماندهی برای اجرای کودتا» و همراه با اطلاعات پشتیبانی در پیوست‌های آن، به دنبال می‌آید، مورد استفاده قرار گرفته‌اند.

در پی تماس‌های گام به گام با شاه که در بالا یاد شد، ایالات متحده و بریتانیا مستقیماً زاهدی را آگاه خواهند کرد که آنان از سوی او [زاهدی] تعهدی محکم از شاه گرفته‌اند و این که هنگام حرکت به سوی یک برنامه مفصل عملی فرارسیده است.

نامه امضا شده شاه سینی بر فراخواندن افسران وفادار برای همکاری با آورنده آن، به سرلشکر زاهدی داده خواهد شد. از او خواسته خواهد شد تا با کمک این نامه افراد نظامی را به کار گیرد. همچنین پیشنهاد ایالات متحده و بریتانیا برای اقدام تحت عنوان سازماندهی برای سرنوشتی مصدق، به زاهدی

نشان داده خواهد شد. با او در میان گذاشته خواهد شد که اگر برای دستیابی به خواسته‌ها و بهبود توانایی‌های خود لازم تشخیص می‌دهد، فرصت آن را خواهد داشت تا این طرح پیشنهادی را اصلاح کند. به زاهدی خاطر نشان خواهد شد که هدف این برنامه فراهم ساختن پشتیبانی پنهانی، هماهنگ شده و کامل ایالات متحده و بریتانیا، پیش از زمان کودتا است. سراسر عناصر بالقوه مخالف با مصدق بسیج خواهند شد تا در روز کودتا، سرنگونی دولت مصدق با وسایل قانونی ممکن باشد. به زاهدی خاطر نشان می‌شود که اگر اقدام نظامی بتواند همزمان با این موفقیت قانونی، تنها به در اختیار گرفتن شهر محدود شود، دولت جانشین در آینده از ویژگی و وجهه بهتری برخوردار خواهد بود.

هر چند اگر شاه با نماینده ایالات متحده کنار نیاید یا از صادر کردن اسناد مزبور برای سرلشکر زاهدی خودداری کند، به زاهدی اطلاع داده خواهد شد چنانچه او موافقت نماید، ایالات متحده و بریتانیا آمادگی انجام کودتا را، بدون همکاری فعالانه شاه خواهند داشت.

ما تلاشی همه جانبه خواهیم کرد تا شاه را ناخودآگاه متعهد به همکاری کنیم و امید بسیار داریم که به همان نتیجه‌ای برسیم که در صورت همراهی فعالانه شاه به دست می‌آید.

د. سازماندهی جهت اجرای سرنگونی

مطالبی که تحت این عنوان در پی آمده است، باید توسط پایگاه عملیاتی ایالات متحده جهت گفتگو و تغییر به زاهدی ارائه شود.

عناصر موجود یا تواناییهای بالقوه، در زیر عنوانهایی که به دنبال می‌آیند، با نقشهای خاص خود مشخص شده‌اند. در این نگرش، از هر گونه اشاره به توان نیروهای هواخواه مصدق خودداری شده است.

۱. سازماندهی برای اجرای کودتا

۱-۱ دبیرخانه نعلانی، این دبیرخانه که در رأس آن افسری قرار دارد که زاهدی او را تعیین کرده اما باید مورد قبول ایالات متحده و بریتانیا باشد، از شمار بسیار محدودی از افسران عالی رتبه، توانمند و لایق تشکیل خواهد شد. این دبیرخانه با پایگاه عملیاتی ایالات متحده که طرح مقدماتی مشترک ایالات متحده و بریتانیا را جهت کنترل تهران ارائه خواهد کرد، در ارتباط خواهد بود. دبیرخانه نظامی برای اجرای وظایف خود، نیاز به مبلغی معادل ۷۵/۰۰۰ دلار دارد.

۱-۲ وظایف دبیرخانه، فوری‌ترین وظیفه آن، گزینش افسران کلیدی در تهران خواهد بود که می‌توان در برابر دولت مصدق روی آنان حساب کرد یا آنان را جذب نمود. به دلایل امنیتی، این افسران در دیرترین زمان مسکن، از نقشهای عملی خود، آگاه خواهند شد.

این دبیرخانه، با نگرش ویژه به هر اقدامی که می‌باید در روز کودتا انجام شود، طرح ایالات متحده و بریتانیا را مورد بررسی مفصل قرار خواهد داد. پاره‌ای از این اقدامات عبارت خواهند بود از تصرف بی‌درنگ مرکز فرماندهی ستاد کای، ایستگاه رادیوی ارتش، رادیو تهران، خانه‌های مصدق و همراهان او، قرارگاههای پلیس و ژاندارمری، اداره‌های پست و تلگراف، مرکز تلفن، مجلس و چاپخانه آن و بانک ملی و چاپخانه آن. دستگیرشدگان عبارت خواهند بود از چهره‌های کلیدی دولت مصدق، افسران کلیدی همگام با مصدق و سردبیران روزنامه‌های برگزیده.

همچنین توجه ویژه‌ای به تدارک اقداماتی که باید در برابر حزب توده انجام گیرد، خواهد شد. زاهدی باید منتظر واکنش شدیدی از سوی این حزب باشد و نیز می‌بایست برای پاسخگویی سرسختانه‌تر در برابر آن، کاملاً آماده باشد. تا هنگام جایگزینی دولت مصدق، هیچ امکانی برای بی‌اثر

ساختن این حزب وجود ندارد. هر چند پس از تغییر دولت و پیش از آن که حزب توده قادر باشد تا با تمام نیرو وارد خیابان‌ها شود، برای چند ساعت فرصت غنی کشیدن وجود دارد. در زمان کودتا دست کم صد تن از رهبران حزب آتوده] و گروه‌ها و روزنامه‌نگاران می‌باید دستگیر شوند. نام این افراد از فهرست تقریباً هشتاد نفره‌ای از رهبران که به تازگی به وسیله بریتانیا تهیه شده، به اضافه نامهایی که پایگاه ایالات متحده و همچنین آن چه زاهدی به آن خواهد افزود، فراهم خواهد آمد. کنترل خیابان‌های تهران، امکان اجتماع را از حزب آتوده یا دیگر گروه‌ها خواهد گرفت. توزیع گسترده جزوات سیاه^۱ که انتشار آن به کمیته مرکزی حزب نسبت داده خواهد شد، با این انگیزه انجام می‌شود تا اعضای حزب توده را سردرگم کند و جلوی گروه‌هایی آنان را به روشی مؤثر بگیرد. ممکن است برای ایالات متحده میسر باشد تا از راه هوا و از پیش، مقادیری گاز اشک‌آور، جوهر پاک‌نشدنی یا دیگر مواد مناسب را برای کنترل گروه‌ها فراهم کند. هواپیماهای نیروی هوایی محلی ممکن است جهت آگاهی مردم، اختطار نامه‌هایی را فرو ریزند مبنی بر این که یا در خیابان‌ها حضور نیابند و یا منتظر عواقب کار خود باشند.

۳-۱ اقدام در روز کودتا این اقدام عمدتاً از خط مشی‌هایی مشابه بیروزی خواهد کرد، اگر چه ممکن است در ارتباط با سه وضعیت متفاوت انجام گیرد. این سه وضعیت عبارتند از:

وضعیت الف. نقطه اوج اعتراض گسترده مذهبی در برابر دولت مصدق که بی‌درنگ پس از اقدام نظامی روی خواهد داد.

وضعیت ب. لحظه‌ای که مصدق در حال وادار کردن شاه برای ترک کشور است. این عمل از سوی مصدق یا در نتیجه افزایش قدرت جناح مخالف اوست که آگاهانه به وسیله شاه رهبری می‌شود، یا به سبب قدرت یافتن

روزافزون آن جناح است که شاه در مقام فردی بی اراده آن را هدایت می‌کند. وضعیت ج. زمانی که مصدق می‌کوشد تا استعفای خود را تسلیم کند، چنین عملی ممکن است ناشی از نگرانی واقعی او به سبب رشد روزافزون مخالفان باشد و احتمالاً ممکن است بطین گذشته، منجر به روی آوردن به شاه جهت جلب حمایت شخصی او شود و در صورت ناکامی مصدق در جلب حمایت شاه، او ممکن است توده مردم را برای ریختن به خیابان‌ها فراخواند. اقدامی که با توجه به وضعیت الف می‌بایست انجام گیرد بدین گونه است: به هنگام اوج گرفتن وضعیت الف، زاهدی یا استفاده از یک اقدام محدود نظامی علیه مرکز فرماندهی، فرماندهی ستاد کل را بر عهده خواهد گرفت. او بی‌درنگ پس از آن، شخصی از پسر برگزیده را به جانشینی خود معرفی خواهد کرد و دستگیری مصدق و دیگران بی‌درنگ صورت خواهد گرفت. مجلس به تشکیل جلسه‌ای دعوت خواهد شد و جناح مخالف مصدق خواهد کوشید تا یک رأی‌گیری جهت محکوم نمودن مصدق انجام دهد و در پی آن یک رأی‌گیری در حمایت از زاهدی صورت خواهد گرفت. با وجود این، زاهدی با - یا بدون - در اختیار داشتن فرمانی شاهانه که او را نخست‌وزیر بنامد، دولت را تحویل خواهد گرفت و مقتضیات گوناگون روز کودتا را به اجراء خواهد آورد (به مطالب بالا نگاه کنید). هنگامی که او اوضاع را کاملاً مهار کرد، برای به دست آوردن رأی اعتماد رسمی مجلس مشکلی نخواهد داشت. تنها در این هنگام است که شاه به تهران بازمی‌گردد.

اقدامی که می‌بایست یا نگرش به وضعیت ب و ج صورت گیرد از این قرار است:

تنها تغییر در برنامه، پیشبرد لازم جدول زمانی روز کودتا به روز اصلی بحران و نیاز برای به حرکت درآوردن بی‌درنگ همه جنبه‌های نظامی عملیات کودتا خواهد بود.

۴. سازماندهی برای برنامه‌ریزی و هماهنگی بیشتر سازمانت عمومی با مصدق پیش از کودتا

۱-۲ برنامه‌های کلی، هدف این مسئله ایجاد، گسترش و افزایش جو دشمنی، بی‌اعتمادی و ترس عمومی نسبت به مصدق و دولت او خواهد بود. مبلغی معادل ۱۵۰/۰۰۰ دلار برای این طرح هزینه خواهد شد. این برنامه، عملیاتی مرحله‌ای خواهد بود. این مراحل از این قرارند:

مرحله ۱. این بخش، مرحله کنونی پشتیبانی مقدماتی است که دریافت کمکهای مالی از سوی ایالات متحده و بریتانیا در طی آن به زاهدی اجازه می‌دهد تا دوستان دیگری را جذب کند و افراد کابله‌ای را به سرزمین خود بکشاند.

مرحله ۲. مبارزه تبلیغاتی گسترده در برابر مصدق و دولت او. اما در این برهه، هدف اصلی مبارزه، خود مصدق است. این مرحله تنها یک یا دو هفته پیش از به اوج رسیدن وضعیت الف انجام می‌گیرد تا بدین تریب مصدق فرصت کافی برای واکنشی شدید نداشته باشد و اثر آن با گذشت زمان از میان نرود.

مرحله ۳. این وضعیت الف است که به گونه کاملاً در بند زیر توضیح داده شده است.

۲-۲ عناصر خاص

۱ ۲ ۲ مطبوعات و تبلیغات. در مدت زمان پشتیبانی مقدماتی، گروه بریتانیایی به استفاده از روزنامه‌های بی‌شمار کوچک‌تر برای پخش یک شبهه ضد مصدق ادامه خواهد داد. در مرکز فرماندهی و پایگاه عملیاتی، کارکنان ایالات متحده منزهایی را برای مقالات، اعلامیه‌ها و جزوات آماده می‌کنند و این متون را که پاره‌ای در هواداری از شاه و برخی در ضدیت با مصدق است، به فارسی انتشار خواهند داد. این مطالب که برای بی‌اعتبار ساختن مصدق طرح شده‌اند، بر موضوعات زیر پافشاری می‌کنند:

(الف) مصدق از حزب توده و اتحاد جماهیر شوروی حمایت می‌کند.
(انتشار اسناد سیاه به این امر یاری می‌دهد).

(ب) مصدق دشمن اسلام است زیرا با حزب توده همکاری می‌کند و اهداف آنان را به پیش می‌برد.

(ج) مصدق آگاهانه در حال نابود کردن روحیه ارتش و توانایی آن جهت حفظ نظم است.

(د) مصدق آگاهانه و از طریق برداشتن کنترل ارتش از روی مناطق قبیله‌نشین، در حال ترویج و تشویق عناصر تجزیه طلب منطقه‌ای است. یکی از اهداف مصدق از این اقدام، تسهیل چیرگی شوروی بر استانهای شمالی است.

(ه) مصدق آگاهانه کشور را به سوی فروپاشی اقتصادی هدایت می‌کند.
(و) قدرت، مصدق را چنان به تباهی کشانده که دیگر از جنبه‌های مطلوب پیشین او هیچ نشانی نیست و اکنون وی دارای همه امیال سرکوبگرانه یک مستبد است.

(ز) همگام با این مطالب، یک گرایش مستمر از این خواهد شد دال بر این که مصدق ناآگاهانه قربانی خیانت و جاه‌طلبی مشاوران خود شده است.

از مسایل اساسی آن است که زاهدی باید بی‌درنگ فردی را برای مقام مدیر مطبوعات و تبلیغات برگزیند که همچنین ممکن است معاون نخست‌وزیر هم بشود. پایگاه عملیاتی ایالات متحده نام فردی را که زاهدی در نظر دارد از او خواهد گرفت و این فرد باید مورد قبول ایالات متحده و بریتانیا نیز باشد. یک یا دو هفته پیش از زمان مقرر برای وضعیت الف، تبلیغات شدید آغاز خواهد شد. جزئیات مربوط به اجرای این مبارزه تبلیغاتی، مسئولین اساسی پایگاه عملیاتی ایالات متحده خواهد بود.

بسی‌درنگ پس از تغییر دولت، مدیر منصوب زاهدی در امور

مطبوعات و تبلیغات، باید برای موارد زیر آماده گردد:

(الف) بیشترین بهره‌وری را از رادیو تهران بسناید.

(ب) از طریق رادیو تهران، پوسترا، خیرنامه‌های ویژه و غیره باید برنامه دولت جدید شامل موارد جذاب خبری که به ساده‌ترین نحوی ارایه می‌شوند؛ مانند کاهی فوری هزینه‌های زندگی، حقوق بیشتر برای کارکنان دولت و پرسنل ارتش و ... به اکاهی همه برسد.

(ج) حداکثر تبلیغات محلی نسبت به اظهارنظرهای ایالات متحده و بریتانیا که از قبل آماده شده، صورت گیرد.

(د) در جریان قرار دادن همه خبرنگاران خارجی،

۲۰۲۲ مجلس. اگر به هنگام کودتا، مجلس تشکیل جلسه داد، کوشش خواهد شد تا تغییر دولت از سوی آن نهاد رسمیت یابد و اگر در نشست نباشد، به وسیله یکی از مقام‌های منتخب آن که باید عضو جناح مخالف مصدق باشد، به تشکیل جلسه فراخوانده شود.

برای مهیا ساختن تغییر دولت، با شماری از نمایندگان تماس گرفته و خریداری خواهند شد. می‌بایست در این مورد تصمیم گرفته شود که آیا این خرده‌ها به وسیله گروه بریتانیایی یا مستقیماً توسط زاهدی انجام خواهد شد و تا زمانی او از مصونیت استقرار در محوطه مجلس برخوردار است، برای رسیدن به چنین هدفی، در حیگاهی ممتاز قرار دارد. به دنبال دریافت فهرست نمایندگان به همراه مبالغ لازم برای خرید هر کدام، اقدام ویژه‌ای از جانب گروه بریتانیایی با زاهدی، برای تأمین بودجه و با پذیرش مشترک ایالات متحده و بریتانیا، اعمال خواهد شد. همچنین پایگاه عملیاتی ایالات متحده، نمایندگان و رابط‌های گوناگونی را برای پشتیبانی از این عملیات به کار خواهد گرفت.

هدف اساسی این برنامه، تضمین به دست آوردن اکثریت آرا به علاوه یک

رای علیه مصدق است، آن گونه که در وضعیت الف مورد نیاز است. هم اکنون برآورد می شود که اگر دست کم سی تن از نمایندگان احساس کنند که شانس خوبی برای در اکثریت بودن خواهند داشت، آماده اند علیه مصدق رای دهند. باید خاطر نشان ساخت که همه افراد منتخب مجلس، معمولاً در هر نشست حاضر نخواهند بود. با وجود این تلاشی لازم است تا هنگامی که می بایست رای گیری ضد مصدق صورت گیرد، حد نصاب مورد نیاز بتواند در مجلس حفظ شود. کمترین حد نصاب مورد نیاز این گونه خواهد بود که دو سوم نمایندگان حاضر در تهران باید پیش از رای گیری در مجلس حضور داشته باشند. بنابراین، لازم است نمایندگان بیشتری را فقط جهت حضور آنان در مجلس خرید، نه این که اینان نقش حساس تر رای گیری علیه مصدق را داشته باشند، بلکه حضورشان برای آن خواهد بود تا حد نصاب مورد نیاز تضمین شود.

۲-۲-۳ عناصر سیاسی غیر از حزب توده، احزاب یا گروههای سیاسی که اکنون یا مصدق مخالفند؛ نقش بسیار کوچکی را در این مبارزه بازی می کنند. احزابی مانند حزب زحمتکشان، سومکا و بخش هایی از بان ایرانیست ها تنها می توانند دسته های خیابانی محدود و احتمالاً غیر مؤثر را فراهم نمایند. با وجود این، حزب زحمتکشان نقش تقریباً مهمی در انجام تبلیغاتی که در بالا تشریح شد، بازی خواهد کرد.

باید خاطر نشان ساخت در حالی که این احزاب تنها دسته های خیابانی ناکارآمد را زیر فرمان خود دارند، گروه بریتانیایی می تواند نزدیک به ۳/۰۰۰ عضو فعال را بسیج نماید که می بایست برای وضعیت الف اختصاص یابند.

۲-۲-۴ رهبران مذهبی. ما بر این باوریم که تقریباً همه رهبران برجسته مذهبی که مریدان زیادی دارند، سرسختانه مخالف مصدق هستند. هم پایگاه عملیاتی ایالات متحده و هم گروه بریتانیایی، ارتباط های محکمی با

این گونه رهبران دارند. توانایی حسایت از زاهدی، در این زمینه بسیار زیاد است.

این رهبران شامل طیفی بسیار گوناگون و گاهی اوقات عناصری نامطلوب مانند رهبران غیر سیاسی :

همچنین : [اول]

[و گروه تروریستی] می‌شوند. در طول تبلیغات شدید ضد مصدق پیش از روز کودتا این رهبران و هواخواهانشان:

(الف) مخالفت خویش را با مصدق ترویج کنند.

(ب) از طریق ارتباط مستقیم با شاه در مرقد [امام رضا(ع)] - هواداری آشکار خود را از نهاد سلطنت و پشتیبانی معتوی خویش را از شاه اعلام دارند.

(ج) به هنگام نیاز، تظاهراتی کوچک در هواداری از مذهب و ضدیت با مصدق و به صورت دسته‌های بسیار پراکنده در تهران ترتیب دهند.

(د) گروه تروریست "به راه اندازند" تا تهدید کنند که آنان آماده‌اند در هواداری از نمایندگان هواخواه مصدق و اعضای دولت و همقطاران او دست به اقدام مستقیم بزنند.

(ه) همراهی کامل خود و هوادارانشان را در وضعیت الف تضمین کنند.

(و) پس از تغییر دولت، از رادیو تهران و در مساجد، اطمینان قاطعی می‌دهند که دولت جدید به اصول مذهبی پایبند است.

۲ ۲ ۵ تجار بازار. آنان را می‌توان چنین تعریف کرد: شمار کم و بیش اندکی از بازرگانان پرمسابقه و برجسته با نگرشی نیمه مذهبی و تأثیری چشمگیر بر رده‌های پایین‌تر اجتماعی در بازار. ارتباطات با این تجار هم از طریق گروه بریتانیایی و هم از راه پایگاه عملیاتی ایالات متحده وجود دارد.

این بازرگانان به خاطر صرلهایی که دولت از طریق کسادی اقتصاد و

معاملات، کاهش واردات، مالیاتهای توان فرسا و کاهش موجودی پول، بر آنان وارد نهوده، ضد مصدق هستند.

در دوره تبلیغات شدید پیش از وضعیت الف، این نجارا:

(الف) شایعات ضد دولت را در بازار پراکنده خواهند ساخت.

(ب) در جنوب تهران و در مخالفت با میاسنهای اقتصادی دولت مصدق،

اعترافهای محدودی را ترتیب خواهند داد. سپس در زمان وضعیت الف، آنها:

(ج) تمام با بخشی از بازار را تعطیل کنند.

۳-۲ آخرین اقدام پیش از کودتا

همچنان که گفته شد، اقدام نظامی می تواند از وضعیتهای الف، ب یا ج

سرچشمه گیرد. هر چند فعالیتهای تشکیلاتی پیش از کودتا جناز که در بالا آمده است، عمدتاً برای ایجاد وضعیت الف که در زیر می آید، خواهد بود.

(۱) در روز مقرر، حملات مرحله‌ای علیه رهبران سرشناس مذهبی در

تهران انجام خواهد گرفت.

(۲) دیگر رهبران مذهبی، بی درنگ خواهند کُف که این حملات از

جانب مصدق همچون واکنشی علیه ناخبرسندی که رهبران مذهبی سراسر کشور نسبت به دولت او از خود نشان داده‌اند، صورت گرفته است.

(۳) بی درنگ شماری از رهبران برجسته‌تر در صحن مجلس تحقیر

می کنند.

(۴) در این زمان، این رهبران مذهبی به وسیله پیروانشان بیاتیه‌هایی را

صادر خواهند کرد که با شدیدترین لعن، نگرش و رفتار ضد مذهبی مصدق را محکوم می نماید.

(۵) در همان زمان و همانند مورد ۴، ۲، ۱۲ (د) که در بالا گفته شد،

بیشترین تبلیغات در مورد اسناد جعلی منتشره پایگاه ایالات متحده انجام خواهد شد که به تفصیل نشان می‌دهند توافق‌نامه‌ای بنهانی میان مصدق و حزب توده بسته شده و در آن، حزب توده متعهد شده است که تمام توان خود را در هواداری از مصدق و علمیه رهبران مذهبی، ارتش و پلیس، به کار بندد.

(۶) همزمان، این رهبران پیروانشان را فرا می‌خوانند تا در سراسر تهران در مساجد، دفاتر بست و نلگراف، بانکها و ... تحصن کنند. گروه بریتانیایی و پایگاه ایالات متحده حداکثر تلاش خود را به کار می‌بندند تا در حد امکان بیشترین تعداد راهپیمایان را فراهم آورند و در همان زمان، تجاز خواهند کوشید تا بازار را تعطیل کنند (این تحصن گسترده ترقیب داده می‌شود تا سراسر زندگی و فعالیت روزانه مردم را در شهر مختل کند و به گونه‌ای قابل توجه، میزان ناخرسندی عمومی را از دولت نمایان سازد. تحریک، گونه‌ای محلی از مقاومت سنی است و طبق سنن دبریا، نیروهای نظامی و پلیس قادر نیستند تا در برابر مردمی که در تحصن به سر می‌برند، دست به اقدام زنند).

(۷) در انتهای این جور رو به افزایش خصمانه، زاهدی ریاست ستاد را بر عهده خواهد گرفت و شروع به دستگیری افرادی خواهد کرد که بخشی اساسی از مرحله نظامی کودتا به شمار می‌آید.

(۸) درست پس از این حرکت زاهدی، مجلس برای رسمیت بخشیدن به جایجایی دولت، جلسه‌ای خواهد داشت و کودتا را کابلی خواهد کرد.

سوم. ارزیابی احتمال کامیابی برنامه عملیاتی

اطلاعاتی که تاکنون آورده شد، بیان کننده طرحی به شیوه غربی است که برای اجرا به شرقها ارایه شده است. با وجود این، نویسندگان این برنامه، آن را با شناختی کامل از کشور و مردم ایران نوشته و کوشیده‌اند تا سراسر جزئیات را از دیدگاه ایرانی بررسی و ارزیابی کنند. با توجه به ناکارآمدی شناخته شده ایرانیان در برنامه‌ریزی و عمل به شیوه‌ای کاملاً منطقی، ما هرگز انتظار نداریم که چنین طرحی، همانند عملیاتی که به‌رستل غربی انجام می‌دهند، در فضایی محلی دوباره بررسی و اجرا شود.

با وجود این، احساس می‌کنیم که این طرح به اندازه کافی آشکار و گسترده است و حتی اگر هم صد در صد اجرا نشود، احتمال قابل قبولی برای کامیابی آن وجود دارد.

امنیت در میان همه عناصر محلی درگیر، نقطه ضعفی جدی است که در سرشت ایرانیان وجود دارد. باید از این واقعیت آگاه باشیم که شکافهای امنیتی ممکن است منجر به اقدامات سرکوبگرانه مصدق شود.

این عملیات برنامه‌ریزی شده، هیچگونه سابقه‌ای در ایران سالیهای اخیر نداشته است. کودتای رضاشاه، سرشتی سرپا دیگرگونه داشت. کودتاهای اخیر در دیگر کشورهای خاور نزدیک نیز در شرایطی بسیار آسان‌تر اجرا شد، زیرا در آن کشورها یک جناح بزرگ مخالف و هوادار کمونیست و با یک رئیس دولت که پشتیبانی مردمی سروفندی داشته باشد، موجب پیچیده شدن امور نشده بودند.

نکات زیر در ارتباط با مفهوم کلی کودتا، پیش از برآوردی جهت ارزیابی احتمال کامیابی طرح، بسیار مهم هستند:

الف. شکست کودتا پیامدهای زیر را خواهد داشت:

۱. بروز یک موج نیرومند خصومت دولتی که متوجه ایالات متحده است

و احتمال این که آن کشور از ایران اخراج شود.

۲. این که برینانیا تشکیلات عملیاتی خود را که عمدتاً فصد سرنگونی مصدق را دارد، از دست بدهد.

ب. اگر کودتا انجام شود و ناکام بماند ولی ایالات متحده از ایران اخراج نشود؛ و اگر مصدق در تاریخ دیگری سقوط کند، ایالات متحده و برینانیا در موقعیتی نخواهند بود که از این فرصت سود ببرند؛ چون ممکن است گروه بریتانیایی و برخی از امتیازات ایالات متحده به سبب شکست کودتا از بین بروند. ج. در صورت ناکامی کودتا، هنوز هم احتمال اخراج ایالات متحده از ایران وجود دارد، زیرا فروپاشی گرنز ناپذیر اقتصادی در دوران دولت کنونی مصدق احتمالاً همراه با آشفتگی داخلی خواهد بود و به دنبال آن چیرگی حزب نوده که زیر نظر اتحاد جماهیر شوروی است.

د. اگر طرح کودتا در این هنگام رد شود، پس می‌باید برای زمانی که فروپاشی اقتصادی و هرج و مرج داخلی پدید می‌آید، طرح دیگری آماده کرد.

نتیجه به خاطر پشتیبانی شاه، پذیرش و بزرگی‌های اساسی این طرح از سوی زاهدی، موافقت ما با جرح و تعدیلهای او و نظر به اطمینان ما در این مورد که او مطابق با یک جدول زمانی حساب شده عمل خواهد نمود، نویسندگان این برنامه بر این باورند که کودتا موفقیت‌آمیز خواهد بود.

چهارم. پیوست‌ها

پیوست‌های پیشنهادی، در کنار طرح عملیات گنجانده نمی‌شوند؛ زیرا آنها باید بر اساس اخبار و اطلاعات گسترده‌ای که هنوز و مشخصاً به این منظور در حال گردآوری هستند، قرار داده شوند.

پیوست‌ها شامل فهرست بسیار مفصلی از همه حمایت‌های موجود در

احتمالی برای زاهدی است، همانند نام و مقام افسرانی از ارتش که از او هواداری می‌کنند، بررسی انتقادی جایگاه نمایندگان مجلس، ارزیابی تعداد و همبستگی آن دسته از رهبران مذهبی که پشتیبان زاهدی‌اند، کابینه پنیرویتی شده زاهدی و غیره.

پیوست ج

یادداشت وزارت امور خارجه بریتانیا
مورخ ۲۳ ژوئیه ۱۹۵۳ (۱ مرداد ۱۳۳۲)
از مکینز، سفیر بریتانیا به اسمیت،
معاون وزارت امور خارجه ایالات متحده

دولت اعلیحضرت، دیدگاههای وزارت امور خارجه را در گزارشی پیرامون گفتگوی میان آقایان بایروود¹ و بیلی² به تاریخ ۷ ژوئیه انتشار یافته، مدنظر قرار داده و آنها را با دیدگاههای خود همسو می بیند.

ملاحظات فوق العاده در این مورد این است که کل مسأله پرداخت غرامت باید به داوری بی طرفانه دادگاهی بین المللی گذاشته شود. افزون بر این، شرایط هر گونه توافق در آینده باید آن گونه باشد که موجب تشویق به فسخ تعهدات قراردادهای با اختلال در الگوی قسمنهای جهانی نفت نگردد. با التفات به این موضوع، دولت بریتانیا آماده است تا نهایت تلاش خود را برای کمک و ازایه قراردادی به عموم مردم زانگیس³ بنماید. دولت اعلیحضرت همچنین متقاعد شده است که هرچه شرکت مورد مشورت قرار نخرفته، اما در باره روش و مدت زمان بازپرداخت هر گونه غرامتی که به شرکت واگذار گردد، نگرشی سخاوتمندانه خواهد داشت.

از این رو یاسخهای سفارت [انگیس در] واشنگتن به بر ستمهای شخصی که در گزارش مطرح شده است، از این قرارند:

(الف) بریتانیا می تواند روی این نفت حساب باز نکند، هر چند جاری

1. Byrwood
2. Bealey

شدن دیگر باره آن [نفت] در بازارهای سنتی (بریتانیا) دارای مزیت است. با وجود این، دولت اعلیحضرت نگران حل و فصل این مناقشه است که روابط آن دولت را با کشور یاد شده تیره نسوده و برای کلی مستطقه نیز عمادلی دردسر ساز است. بنابراین دولت اعلیحضرت آماده است تا با یک دولت جدید در تلاش برای دستبازی به توافق نامه ای دیگر همکاری کند؛ مشروط بر این که اصول مطرح شده در بند دوم بالا، تضمین شوند.

(ب) دولت اعلیحضرت محتوای این برنامه را چنین تلفی می کند که ابتکار عمل در اختیار نخست وزیر آینده خواهد بود؛ هم به سبب تقدم توافق نامه نفتی در ارتباط با برنامه کلی او و همچنین نسبت به محتوای آن. دولت بریتانیا امیدوار است که او [نخست وزیر آینده] موافقت کند تا به پیشنهاد های ماه فوریه نگاهی بیفکند و البته آن دولت او را در مورد آرایه این موافقت نامه باری خواهد نمود. دولت اعلیحضرت مشروط به تضمین پیوسته اصول یاد شده، پیشنهاد های جایگزین احتمالی او را منصفانه مورد التفات قرار خواهد داد.

پیوست د

گزارش جنبه‌های نظامی عملیات تی.پی.اژاکس

در اوایل تابستان ۱۹۵۳ (تابستان ۱۳۳۲): وظیفه برنامه‌ریزی جنبه‌های نظامی تی.پی.آزاکس بر عهده کارول گذاشته شد. نخست می‌بایست چندین فرض در نظر گرفته می‌شد:

الف. عملیات یاد شده، با عملیات سرویس اطلاعاتی بریتانیا مشترک خواهد بود.

ب. عملیات تا حدود زیادی مبتنی بر تمایل ارتش جهت مبارزه در هواداری از شاه خواهد بود.

ج. افسران هواخواه مسلح قویاً نیروهای مسلح را در ایران تحت حکومت او، رهبری می‌کنند.

د. در آغاز، عوامل عملیاتی درون نیروهای مسلح که به وسیله سرویس اطلاعاتی بریتانیا و سیا کنترل می‌شوند، توانایی اجرای اهداف نظامی تی.پی.آزاکس را نداشتند.

وظایف مربوط به برنامه‌ریزی که می‌بایست تحقق می‌یافتند:

۱. بررسی مشروح شخصیت‌های نظامی پیشگام در ایران.

۲. بررسی گسترده پیرامون روال جنگ ارتش ایران، با تأکید بر پادگان تهران.

۳. مطالعه مفصل نظامی پیرامون وسایل ارتباطی، ابزارهای تدارکات، ابزارهای

مهمات، ساختار فرماندهی نیروهای نظامی ایران، عوامل زمان و فواصل در تهران و سراسر ایران، شامل شبکه جاده‌ها و خطوط راه آهن.

ح. بررسی مشروح امکانات نظامی سرویس اطلاعاتی بریتانیا.
ط. امکانات عملیاتی باید به وسیله سیا فراهم شوند. در آن مقطع تقریباً هیچ گونه امکانات نظامی در کنترل سیا نبود.

جرج کارول در واکنش‌گین بررسی مقدماتی گروه را برای فراهم آوردن یک طرح نظامی آغاز کرد. اشخاصی که یاری ویژه‌ای در جهت آماده‌سازی این بررسی نمودند، عبارت بودند از جروم اف. پیگرت^۱، ویلیام فونکیس^۲، جونیر^۳، یوجین ای. سیلزدورف^۴، الیزابت ای. مک نیل^۵، بتی جی. کلدول^۶ و آرتور دبلیو. دوپوا^۷. این گروه یک شاخه عملیاتی ویژه را تشکیل می‌دادند.

در سراسر تابستان در تلاش برای فراهم آوردن آخرین اطلاعات پیرامون شیوه نبرد نیروهای مسلح ایران، تلگراف‌هایی با پایگاه آسیا در تهران رد و بدل می‌شد. از دایره مربوط به ایران، رکن ۲ پستانگون، خواسته شد برای دستیابی به هرگونه اطلاعاتی که می‌توانست فراچنگ آورد و ممکن بود به انجام وظایف یاد شده یاری رساند، تلاش کند. در رکن ۲ تقریباً هیچ‌گونه اطلاعاتی وجود نداشت. اطلاعات مربوط به شرح حال شخصیت‌های پیشگام ارتش، بی‌اندازه ناچیز بود. رکن ۲ نقشه‌ای نظامی که نشان‌دهنده موقعیت شهر تهران باشد، در اختیار نداشت. هر چند باید اعتراف کرد که سیا برای اجرای این‌گونه طرح عملیاتی آمادگی نداشت و در زمانی که پایگاه آسیا در تهران درگیر مسراحتل آغازین تی‌پی، آژاکس بود، این

1. Jerome E. Begert

2. William Uewelkes, Jr.

3. Eugene E. Cildford

4. Elizabeth B. McNeill

5. Betty J. Caldwell

6. Arthur W. Dubois

رسالت سنگین می‌بایست بر دوش پایگاه فرار می‌گرفت.

مشکل عمده برای برنامه‌ریزی گروه در این مقطع زمانی، این واقعیت بود که نه پایگاه و نه مرکز فرماندهی، اطلاعات مشروحی پیرامون شخصیت‌های نظامی ایران در اختیار نداشتند. سیاتاکنون تأکید ویژه‌ای بر آن‌گونه گزارش‌های عملیاتی نکرده بود و ما همچنان که روزها سپری می‌شد، آموختیم که این‌گونه گزارش‌ها دادن چه اندازه مهم و در واقع سرنوشت‌ساز است.

سراسر ماه ژوئن، اطلاعات رسیده از حوزه‌های عملیاتی که آغاز تفکر پیرامون بهره‌جویی از نیروهای درون پادگان تهران را میسر می‌ساخت، به تدریج در اختیار شاخه عملیاتی ویژه قرار گرفت. حوزه‌های عملیاتی گزارش‌کردند که تهران به وسیله پنج تیپ محافظت می‌شود، سه تیپ پیاده نظام صحرائی و دو تیپ زرهی. افزودن بر این، چهار نیروی نظامی دیگر وجود داشت: زاندارمری، پلیس، گارد مسلح گمرک و نیروهای زبر امر فرماندار نظامی. همچنین اطلاع حاصل شد که رییس جوان ستاد کل، سرلشکر تقی ریاحی و همکارانش عمدتاً از اعضای حزب ایران هواخواه مصدق برگزیده شده‌اند. می‌بایست فرض می‌شد که رییس ستاد کل و افسران ستاد ارتش، تحت فرمان مصدق می‌باشند. همچنین می‌بایست فرض کرد که دست‌کم سه تن از پنج فرمانده تیپ‌های مستقر در تهران کاملاً تحت فرمان سرلشکر ریاحی هستند. ثابت شد که این فرضیات صحیح بوده است. سرریس اطلاعاتی بریتانیا گزارش داد که می‌توان روی سرهنگ اشرفی، فرماندار نظامی تهران و فرمانده تیپ سوم صحرائی حساب کرد. بعداً این فرض غلط از آب در آمد، اما برای برنامه‌ریزی گروه در ژوئن، مطلب یاد شده می‌بایست صحیح انگاشته شود. این امر که سرلشکر زاهدی، نخست‌وزیر برگزیده در برنامه تی.پی.اژاکس، تقریباً هیچ‌گونه امتیازات نظامی در اختیار نداشت، ناامیدکننده می‌نمود. از این رو برای اجرای برنامه گروه خود، امکان اتکا به

وی نبود.

در اوایل ژوئیه (اواسط تیر)، شاخه عملیاتی ویژه قادر شد تا برنامه‌ای را برای بی‌انتر ساختن پادگان تهران و منزوی کردن دیگر تپه‌های ایران، طرح کند. در آن زمان آشکار شد که سیا تنها روی نیرویی بسیار کوچک، عمدتاً تیب سوم صحرائی در تهران می‌تواند تکیه کند. از این رو، برنامه نخست گروه بر بهره‌جویی از تیب سوم صحرائی برای در حصار گرفتن و بازداشت افسران وفادار به ستاد فرماندهی و همچنین دستگیری و ختنی ساختن دیگر نیروها در شهر تهران استوار بود.

با توجه به این واقعیت که سیا در آن زمان هیچ گونه عوامل نظامی که به برنامه تی.بی.آژاکس یاری برسانند، در اختیار نداشت، پیشنهاد شد که به سرهنگ نماینده پایگاه سیا، آبان فرزائگان، آموزشهای ویژه داده شود. فرزائگان در خانه‌ای امن در واشنگتن با کمک مربیانی از بخش آموزش تعلیم دید. وی هیچ ایده‌ای از رخدادهای آینده نداشت. او پیش از این در هیچ گونه عملیات نظامی شرکت نکرده بود؛ اگرچه در مدرسه فرماندهی و ستاد کل در پادگان یونورت^۱ آموزشهای لجستیک دیده بود. افزون بر این، او برای چندین سال معاون وابسته نظامی ایران در واشنگتن و پیش از آن افسر رابط ایرانی با گروه مستشاری نظامی ایالات متحده در تهران بوده است. بنابراین درک خوبی از شیوه‌های [عملیات] ارتش آمریکا داشت. فرزائگان که یک افسر مخابرات بود، به علت حساسیت فراوان عملیات تی.بی.آژاکس، مورد آزمایش دستگاه دروغ سنج قرار گرفت. در اوایل ژوئیه (اواسط تیر)، نیز او هدایت شد تا به تهران برود و تمام ارتباطات قدیمی خود را در ارتش ایران دوباره برقرار نماید.

در ژوئن، کارول برای مأموریتی موقت به فیرس فرستاده شد تا با دونالد

1. Lt. Leavenworth

و مدیر، افسر برنامه ریز خاور نزدیک و آفریقایی سازمان سیا و سرویس اطلاعاتی بریتانیا، کار کند. کارون با سرویس اطلاعاتی بریتانیا بر جنبه های برنامه ریزی نظامی (عملیات) متمرکز شد و گستره ای را که سرویس اطلاعاتی بریتانیا می توانست بر توان نظامی ایران کنترل داشته باشد، مشخص کرد. مرکز فرماندهی، بی اندازه نگران بود؛ زیرا طرح، فرض را بر این قرار داده بود که شاه فرمانی را برای برکناری مصدق امضا خواهد کرد؛ اما در آن تصریح نشده بود که آیا افسران و افراد هوادار [شاه] به خوبی سازمان داده شده اند تا در صورت سرپیچی مصدق از فرمان، وی را وادار به کناره گیری نمایند، زیرا سیا و سرویس اطلاعاتی بریتانیا هیچ گونه عوامل نظامی آموزش دیده که به گونه ای مؤثر برای نبرد آماده باشند، در اختیار نداشتند. از این رو بیم آن می رفت که ایجاد عوامل جدید نظامی و سازماندهی شان به سوی یک نیروی رزمنده به موقع انجام نگیرد.

سرویس اطلاعاتی بریتانیا در قیاس اعلام داشت که چندین دوست مهم در میان نظامیان دارد، اما تنها سرهنگ اشرفی در موقعیتی است که می تواند به ما یاری برساند. سرویس اطلاعاتی بریتانیا پذیرفت که طرح آغازین نظامی می بایست بر این فرض استوار باشد که سرهنگ اشرفی همکاری خواهد کرد. برنامه ریز نظامی، کارول، در این مورد شک داشت که آیا یک تبپ از پنج تبپ برای سرنگونی مصدق کافی است یا نه و با صراحت اظهار داشت که به برنامه نظامی ما باید همچون طرحی بسیار متدماینی نگریسته شود. وی همچنین ابراز کرد که امیدوار است با رسیدن به تهران، افزون بر سرهنگ اشرفی عوامل دیگری را نیز بیابد. از دیدگاه نظامی، کشفنگوهای قیوسر بی اندازه ناامیدکننده بود؛ زیرا آشکار شد که ما با امکانات بسیار محدود، در انتظار ضایح قابل توجهی بودیم. نیز مشخص شد که کارول و سرهنگ فرزاتگان باید هر چه زودتر به نهران برسند، یعنی جایی که طرح نظامی الزاما

می‌بایست کاهش شود.

در ۱۵ ژوئیه (۲۴ تیر)، کارول به لندن رفت که در آنجا سرویس اطلاعاتی بریتانیا به مدت دو روز سرگرم بررسی برنامه نظامی بود و با اندکی اظهار نظری آن را تأیید نمود. آنان توافق کردند چنانچه تی.پی. آژاکس می‌خواهد موفقیت آمیز باشد، سیا باید کار خود را از صفر آغاز کند و سریعاً در مورد یافتن دوستانی نیرومند در میان فرماندهان رزمی ایران اقدام نماید. در لندن کارول همراه با سرگرد کین^۱ و دو افسر ارتش بریتانیا که در خدمت سرویس اطلاعاتی بریتانیا بودند، دو طرح نظامی را که توسط شاخه عملیاتی ویژه تنظیم شده بود، مورد بررسی قرار دادند.

برای هر دو طرح نظامی، از همان فهرست‌های دستگیری اشخاص نظامی و غیر نظامی تهران استفاده گردید. گردآوری این فهرست‌ها نتیجه یک بررسی طولانی از ایرانیان هوادار مصدق بود و بعداً ثابت شد که دست کم ۹۰ درصد آن درست است. بریتانیایی‌ها پس از این که کارشناس هیأت مهندسی و بخش مربوط به شرح حال رجال، فهرست‌های دستگیری را بررسی نمودند، با آن موافقت کردند. کارشناسان مربوط به حزب توده در سرویس اطلاعاتی بریتانیا، سومین فهرست دستگیری‌ها، یعنی فهرست نام اعضای حزب توده را پس از بررسی دقیق، بدون هیچ گونه الحاقی پذیرفتند. به نظر می‌رسد که ارزیابی ما از ایرانیان، تقریباً بر همان اطلاعات استوار بوده است.

هنگامی که فهرست دستگیری‌ها به کارشناسان سرویس اطلاعاتی بریتانیا ارائه شد، کارول همراه با سرگرد کین و سرگرد بریتانیایی به بررسی دو طرح نظامی پرداختند. طرح نخست بر پایه این فرض بود که سرهنگ اشرفی عامل تحت امر بریتانیا است و این که تیپ سوم صحرائی زیر امر او، از